
**ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ
DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ*
(BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

**ANALYSIS OF THE ATTITUDES OF TEACHER CANDIDATES'
TOWARDS TEACHING PROFESSION COURSES (BALIKESİR
UNIVERSITY SAMPLE)**

Kemal Oğuz ER
Anıl ÖZTEKİN*****

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik olarak tutumlarının belirlenmesidir. Bu amaçla, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisine yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada verilerin toplanması için Ekici (2008) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Geneline Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi ilköğretim bölümüne (Sınıf Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği) devam eden öğretmen adayları (n=470) oluşturmaktadır. Veriler, ilköğretim bölümünde farklı bilim dallarına devam eden dördüncü sınıf öğretmen adaylarından toplanmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik olarak tutumlarında öğrenim gördükleri bilim dalı ve öğretim türü değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Genel olarak öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının hiçbirinde olumlu tutum yüzdesinin olumsuz tutum yüzdesinden büyük olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Yetiştirme Programı, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri, Öğretmenlik Meslek Derslerine Karşı Tutum.

* Bu araştırmanın bir bölümü Birinci Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresinde Bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Kemal Oğuz ER, Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

*** Sınıf Öğretmeni, Balıkesir, Balya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the teachers' attitudes towards the teaching profession courses in. To this end, teachers' attitudes towards the teaching profession courses were tested in terms of various variables. "Attitude Scale Towards Teacher Profession Courses in General" which was developed by Ekici (2008) was used. Teacher candidates attending Necatibey Balıkesir University, Faculty of Education, Primary Education Department constitute the study group. The data were collected from fourth-grade students (n=470) in the different departments of primary education departments (Elementary Teacher Education, Elementary Mathematics Education, Science Education, Social Sciences Education, Early Childhood Education). Descriptive method was used in this study. As a result of this research, it was found that in the attitudes of the teacher candidates' attitudes towards teaching profession courses, there was a significant difference according to the variables in terms of the departments in which they were attending and the teaching type. In general, it was found that the positive attitude percentage was not higher than the negative attitude percentage in none of the attitudes towards teaching profession courses.

Keywords: Teacher Education, Teaching Education Program, Teaching Profession Courses, Attitudes Towards Teaching Profession Courses.

1.GİRİŞ

Öğrenci ve eğitim programlarını etkileme gücü, diğer öğelere oranla daha yüksek olduğu bilinen öğretmen, kuşkusuz eğitim sisteminin işlevini yerine getirmesinde en önemli unsurlardan biridir (Karagözoğlu, 1987). Eğitim sisteminin başarısı, öğretmen ve diğer eğitim personelinin sahip olduğu niteliklerden etkilenmektedir (Kavcar, 1987). Nitelikli öğretmen yetiştirilmesinde ise öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları önemlidir.

Ülkemizde nitelikli öğretmenin sahip olması gereken özellikler, yapılan bazı çalışmalarla (Alkan, 2000; Küçükahmet, 1999; Özdemir ve Yalın, 1999; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Semerci ve Semerci, 2004; Çakır, Erkuş ve Kılıç, 2000) farklı boyutlarda ortaya konmaya çalışılmış ve öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, öğretmenlik mesleğindeki başarı için önemli birer değişken olduğu ortaya konmuştur. Varış (1988), öğretmenin tutum ve davranışlarının, duygusal tepkilerinin, çeşitli alışkanlıklarının kısaca; kişiliğinin, öğrenciyi etkilediği için, öğretmenlerin nitelikli bir öğretmen olabilme yönünde tüm yeterlikleri kazanmaları gerektiğini ifade et-

mektedir. Erden (1995), öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine gereken önemi vermediğini belirttiği çalışmasında, öğretmen olmaya istekli adayların tutum puanları ortalamalarının, istekli olmayan adaylardan anlamlı derecede yüksek olduğunu saptamış ve mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmeyen bir öğretmenden istenilen verimi elde etmenin çok güç olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenlik bilgi, beceri gibi bilişsel alan yeterlikleri yanında, tutum ve davranış gibi duyuşsal alan yeterlikleri de gerektiren bir meslektir (Çetin, 2006). Öğretmenlerin öğrencilik yıllarındaki öğrenme yaşantıları, kendi meslek anlayışlarına temel teşkil ettiği için, bu yaşantıların mesleğe yönelik olumlu tutumlar kazandıracak şekilde düzenlenmesi gerekir. Öğretmen adayları, mesleklerine yönelik olumlu tutumlara sahip olarak yetiştirilebilirlerse; öğretmen olduklarında öğrencilere karşı daha olumlu davranışlar sergilerler, araştırmacı olurlar, yaratıcı düşünür ve yenilikleri öğrenme ortamına kolayca aktarırlar, öğrencileri daha kolay motive ederler, zamanlarını etkili kullanırlar, kısacası mesleklerini severek yaparlar ve dolayısıyla görev, sorumluluk ve rollerini daha iyi bir şekilde yerine getirirler (Çeliköz ve Çetin, 2004).

Öğretmen yetiştirme programları ile ilgili olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde; (Erden, 1995; Yapıcı ve Yapıcı, 2004; Önen ve Koçak, 2011; Karaca, 2006; Özkılıç, Bilgin ve Kartal, 2008; Otacıoğlu, 2010) öğretmen adaylarının almış oldukları meslek bilgisi derslerine ilişkin tutumlarının çoğunlukla bu derslerin ayrı ayrı ele alınarak ortaya konduğu, derslerin bütün olarak ise ele alınmadığı görülmektedir. Bu sebeple araştırmada, öğretmen adaylarının meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların, öğretmen yetiştirme lisans programlarında yer alan meslek bilgisi derslerinin, öğretmen adaylarında öğretmenlik mesleğine dair olumlu tutumlar geliştirme amacıyla düzenlenmesi yönündeki çabalara katkı getireceği düşünülmektedir.

2. AMAÇ

Çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik olarak tutumlarının belirlenmesidir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri bilim dallarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri öğretim türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1999). Araştırmayla, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinde 2009-2010 eğitim öğretim yılında kayıtlı olan toplam 4420 öğrenci arasında İlköğretim Bölümünde (Sınıf Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği) öğrenim gören toplam 470 dördüncü sınıf öğrencisi araştırmanın çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Uygulanan ölçek

sonucunda 470 öğrencinin 347 sine ulaşılmıştır. Fakat 348 ölçek içinde geçersiz olan 21 ölçek çalışmadan çıkarılmış ve 327 ölçek üzerinden analizler yapılmıştır. Çalışma grubu olarak İlköğretim bölümünün seçilmesinin temel nedeni bu bölümdeki ana bilim dallarında Okul Öncesi Öğretmenliği anabilim dalı dışında ikinci öğretim öğrencilerinin olmasından dolayı çalışılacak öğretmen adayı sayısının fazla olması ve birinci ve ikinci öğretim öğrencilerinin tutumlarını karşılaştırma imkanı sağlamasıdır. Ayrıca, çalışma grubu olarak dördüncü sınıf öğretmen adaylarının seçilmesinin temel nedeni, bu adayların öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin hepsini almış olmalarıdır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma sürecinde öncelikle, literatürdeki konuyla ilgili olarak hazırlanmış tutum ölçekleri incelenmiştir (Aşkar ve Erden, 1987; Erkuş, Sanlı, Bağlı ve Güven, 2000; Semerci, 1999). Ancak ölçeklerin ayrı ayrı derslere yönelik olarak hazırlanmış olduğu ve konularının da öğretmenliğe yönelik tutumları belirleme üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Ekici (2008) tarafından geliştirilen “*Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Geneline Yönelik Tutum Ölçeği*” ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik olduğu için bu çalışmada kullanılmıştır.

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Geneline Yönelik Tutum Ölçeği, tek faktörlü olup Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değeri=0.94 olarak hesaplanmıştır. 10 maddelik ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) 0.80’dir (Ekici, 2008). Ölçek; Eğitim Bilimine Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitim Psikolojisi, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Eğitim, Rehberlik, Sınıf Yönetimi, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi olmak üzere sekiz öğretmenlik meslek bilgisi dersinin her biri için ayrı ayrı uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Ölçekteki her maddeye verilebilecek tepkiler, “Hiç Katılmıyorum”, “Çok Az Katılıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Büyük Ölçüde Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” biçiminde 5’li likert tipi ölçek formu şeklinde düzenlenmiştir. 5’li likert tipinde düzenlenen ölçeği yanıtlayanlar her maddeye 1 ile 5 arasında değer verebilmiştir. 10 maddelik tutum ölçeğini cevaplayanlara en az 10 (1x10=10) puan en

fazla 50 ($5 \times 10 = 50$) puan verilmiştir. Ölçekte bulunan olumlu maddeler, Hiç katılmıyorum (1 puan), ve Tamamen Katılıyorum (5 puan) olarak derecelendirilirken, olumsuz maddeler tam tersi puanlama ile kodlanmıştır. Değerlendirmede ortalama değer $3 \times 10 = 30$ puan olarak dikkate alınmış ve böylece yorumlara kolaylık sağlanmıştır (Ekici, 2008). Her bir öğretmenlik meslek bilgisi dersinin puanı, birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmiştir.

Veriler araştırmanın alt amaçları doğrultusunda SPSS-17 paket programında analiz edilmiştir. Öğrenci profilini belirlemeye yönelik sorulara verilen cevaplardan elde edilen verilerin aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve yüzdeleri alınmış, değişkenler arasındaki karşılaştırmalarda ise “Bağımsız Gruplar için T-Testi” (Independent Samples T- Test) ve “Tek Yönlü Varyans Analizi” (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Analiz sonucunda aralarında fark çıkan grupların anlamlılık testleri de Tukey testi kullanılarak yapılmıştır. Görüşler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde; çalışma için belirlenmiş amaçlara yönelik veriler analiz edilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu doğrultuda elde edilen veriler çalışmanın amacına paralel bir biçimde sırasıyla ele alınmıştır.

Verilerin analizinden önce, çalışmada yer alan örneklem grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1’de öğretmen adayları öğrenim gördükleri bilim dalları, öğretim türleri ve cinsiyetleri bakımından karşılaştırılmış ve bu verilere ait dağılımlar elde edilmiştir. “Okul Öncesi Öğretmenliği” bilim dalında 2. öğretim bulunmadığı için, bu alana ait herhangi bir veri elde edilmemiştir. Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışmaya en fazla oranda “Sınıf Öğretmenliği” öğrencileri katılırken, en az oranda ise “Okul Öncesi Öğretmenliği” öğrencileri katılmıştır.

Tablo 1. Örneklem Grubu Öğretmen Adaylarının Bilim Dalı, Öğretim Türü ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Bilim Dalları	1.Öğretim			2.Öğretim			Genel Toplam
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	
Okul Öncesi Öğretmenliği	30	2	32	-	-	-	32
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	15	8	23	34	18	52	75
Sınıf Öğretmenliği	43	17	60	27	14	41	101
Fen Bilgisi Öğretmenliği	16	8	24	24	7	31	55
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	18	11	29	11	24	35	64
Toplam	122	46	168	96	63	159	327

4.1. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 2. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlar

DERSLER	n	e.d.	e.y.	ort.	ss
Eğitim Bilimine Giriş	327	13	45	26,47	5,082
Öğretim İlke ve Yöntemleri	327	15	39	28,42	4,650
Eğitim Psikolojisi	327	14	40	27,85	4,943
Ölçme ve Değerlendirme	327	14	42	27,46	5,172
Özel Eğitim	327	10	48	26,71	5,738
Rehberlik	327	10	42	26,98	5,754
Sınıf Yönetimi	327	10	43	26,23	5,721
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	327	10	46	25,22	5,954

e.d.: en düşük toplam puan değeri

e.y.: en yüksek toplam puan değeri

ort. : ortalama tutum puanları

Tablo 2 incelendiğinde, hiçbir ders için 50 tam puanın elde edilemediği ancak 10 olan taban puanın “Özel Eğitim”, “Rehberlik”, “Sınıf Yönetimi” ve “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” dersleri için elde edildiği görülmektedir. Bu dersler arasında en yüksek tutum puanı 48 puan ile “Özel Eğitim” dersi için belirlenmiştir. Bu dersler için ortalama puanın 30 puan olarak belirlenmesi doğrultusunda ele alınan ortalamaların hiçbirinin bu ortalamanın üzerine çıkamadığı görülmektedir. Başka bir deyişle, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri için belirlenen ortalama tutum puanlarının hiçbirisi olumlu yönde değildir. Birbirlerine hemen hemen yakın bir seviyede olan bu ortalama tutum puanlarından en düşüğü 25,22 ile “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” dersi ve en yükseği ise 28,42 ile “Öğretim İlke ve Yöntemleri” dersi için elde edilmiştir.

Bununla birlikte, verilerdeki tutum puanı için belirlenen ortalama tutum puanlarının 30 puanın altında olması bu dersler için olumlu tutuma sahip hiçbir öğretmen adayının olmadığı anlamına gelmemektedir. Bunun için belirlenen bu ortalama tutum puanının altında ve üzerinde yer alan yani negatif ve pozitif tutumlara sahip öğretmen adaylarının yüzdeleri Tablo 3’de ele alınmıştır.

Tablo 3. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Pozitif ve Negatif Tutumlar

DERSLER	30 puan altı		30 puan ve üzeri	
	n	%	n	%
Eğitim Bilimine Giriş	237	72,48	90	27,52
Öğretim İlke ve Yöntemleri	177	54,13	150	45,87
Eğitim Psikolojisi	192	58,72	135	41,28
Ölçme ve Değerlendirme	211	64,53	116	35,47
Özel Eğitim	218	66,67	109	33,33
Rehberlik	204	62,39	123	37,61
Sınıf Yönetimi	226	69,11	101	30,89
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	251	76,76	76	23,24

Tablo 3 genel olarak incelendiğinde, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumların hiçbirinde olumlu tutum yüzdesi olumsuz tutum yüzdesinden büyük değildir. Başka bir deyişle, adayların çoğu ilgili dersler için ortalamanın altında bir tutuma sahiptirler. Dersler ayrı ayrı ele alındığında en çok olumlu tutuma sahip olan dersin % 45,87 ile “Öğretim

İlke ve Yöntemleri” olduğu görülmektedir. “Eğitim Psikolojisi” dersi ise % 41,28 ile ikinci sırayı almaktadır. Bunların yanı sıra, en düşük olumlu tutum puanına sahip derslerin sırasıyla %27,52 ile “Eğitim Bilimine Giriş” ve %23,24 ile “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmanın aksine, Ekici'nin (2008), öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin her birine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu ve en yüksek tutum puanının da “Sınıf Yönetimi” dersine yönelik olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4: Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutum Seviyelerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Ort. (x)	s.s.	s.d.	t	P
Kadın	218	214,82	28,194			
Erkek	109	216,39	33,607	325	,444	,657

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum ölçeği toplam puanları ortalaması, kadınlarda 214,82 ve standart sapmaları 28,194 olarak bulunmuş ve aynı ölçek uygulanan erkeklerin toplam puanları ortalaması ise 216,39 ve standart sapmaları 33,607 olarak hesaplanmıştır.

Her iki cinsiyetin de öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı, bağımsız gruplar için t testi ile yoklanmış, hesaplanan t değeri 0,657 olarak tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum seviyelerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasından elde edilen sonuca göre, erkek ve kadın öğretmen adaylarının tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Ortalama puanlar göz önüne alındığında ise, erkeklerin tutum seviyelerinin kadınlara göre az da olsa daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Çetin (2009) yapmış olduğu “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumları” adlı araştırmasında, kız ve erkek öğretmen adayları arasında öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum bakımından kızlar lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur.

4.3.Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bilim Dallarına İlişkin Bulgular

Çalışmada yer alan öğretmen adayları 5 farklı bilim dalında öğrenim görmektedir. Bu bilim dallarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları arasındaki farklılıklar tek-faktörlü varyans analizi ile sorgulanmış ve farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ise çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır.

Tablo 5: Bilim Dallarına İlişkin Bazı İstatistikler

Bölümler	N	Ortalama (x)	s.s
Okul Öncesi Öğretmenliği	32	211,66	28,038
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	75	209,53	21,476
Sınıf Öğretmenliği	101	220,15	31,941
Fen Bilgisi Öğretmenliği	55	224,67	28,533
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	64	208,38	34,954
Toplam	327	215,34	30,064

En yüksek öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum puanına 224,67 ile “Fen Bilgisi Öğretmenliği” sahipken, en düşük tutum puanına ise, 208,38 ile “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği” sahiptir.

Tablo 6: Bağımsız Örneklem (Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği) için Tek-Faktörlü Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	s.d	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	4	13193,554	3298,389		
Grupiçi	322	281453,767	874,080	3,774	.005*
Toplam	326	294647,321			

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,01$

Tablo 6’deki verilere göre, çalışmada yer alan bilim dallarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları arasındaki farklılık için anlamlılık değeri .005 bulunmuştur. Başka bir anlatımla, öğretmen adaylarının tutum puanları öğrenim gördükleri bilim dallarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=3,774$; $p < 0,01$).

Tablo 7: Çoklu Karşılaştırma (Tukey Testi) Sonuçları

Bilim Dalları	Okul Öncesi Öğretmenliği	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Sınıf Öğretmenliği	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Okul Öncesi Öğretmenliği	-	,997	,618	,278	,986
İlköğretim Matematik Öğret.	,997	-	,130	,034*	,999
Sınıf Öğretmenliği	,618	,130	-	,892	,095
Fen Bilgisi Öğretmenliği	,278	,034*	,892	-	,024*
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	,986	,999	,095	,024*	-

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Tukey testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 7 incelendiğinde, Fen Bilgisi Öğretmenliği ($\bar{X}=224,67$) ile İlköğretim Matematik Öğretmenliği ($\bar{X}=209,53$) arasında Fen Bilgisi Öğretmenliği lehine; yine Fen Bilgisi Öğretmenliği ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ($\bar{X}=208,38$) arasında da Fen Bilgisi Öğretmenliği lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca bilim dallarından Okul Öncesi Öğretmenliği ile Sınıf Öğretmenliğinin diğer hiçbir bilim dalı ile anlamlı bir farklılık göstermemekte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.4. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne İlişkin Bulgular

Tablo 8. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutum Seviyelerinin Öğretim Türüne Göre Karşılaştırılması

Öğretim Türü	N	Ort. (x)	s.s.	s.d.	t	p
1. Öğretim	168	211,96	30,845	325	2,098	0,037*
2. Öğretim	159	218,91	28,885			

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri öğretim türü ara-

sında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t_{(325)} = 2.098$, $p < 0.037$). Bu farklılık ikinci öğretim öğrencileri lehine olmuştur. Başka bir anlatımla ikinci öğretim öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum seviyesi birinci öğretim öğrencilerine oranla daha olumludur. İkinci öğretim öğrencilerinin birinci öğretim öğrencilerine oranla daha düşük bir giriş puanıyla üniversiteye girmelerine rağmen öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının yüksek olması dikkat çekici bir bulgudur. Bu bulgu, ikinci öğretim öğrencilerinin birinci öğretim öğrencilerine oranla daha yüksek harç miktarı yatırmaları ve bu miktarın onların başarısız oldukları, dönem kaybettikleri dönemlerde daha da artması nedeniyle daha çok çalışma gereksiniminden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'ndeki beş farklı bilim dalında öğrenim gören dördüncü sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik olarak tutumlarının cinsiyet, bilim dalı ve öğrenim gördükleri öğretim türü değişkenleri açısından incelendiği araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik olan tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
2. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik tutumları öğrenim gördükleri bilim dallarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Fen Bilgisi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören öğretmen adaylarının tutum puanları, diğer bilim dallarına göre daha yüksektir.
3. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik tutumları öğrenim gördükleri öğretim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. İkinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adayları, birinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha olumlu tutumlara sahiptirler.

Araştırma sonunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının hiçbirinde olumlu tutum yüzdesinin olumsuz tutum yüzdesinden büyük olmadığı belirlenmiştir. Olumlu tutumların düşük olmasının nedeninin; öğretmen adaylarının derslere olan motivasyon eksikliğinden, ders saatlerinin yetersizliğinden, öğretim elemanları ile öğretmen adayları arasındaki iletişim eksikliğinden, derslerin içeriğinin öğretmen adaylarının ilgi, istek ve ihtiyaçlarını yeterince karşılamamasından, derslerde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Öğ-

retmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlar geliştirmesi ve mesleklerini severek yapmaları nitelikli öğretmenler yetiştirilmesi adına önemli görülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin geneline yönelik tutumları, farklı demografik özellikler açısından değerlendirilmelidir.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin her birine yönelik tutumları ayrı ayrı incelenmelidir.
- Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kuram, uygulama, yöntem ve teknikleri öğrendikleri öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin amaçlarının, kredilerinin, içeriklerinin, öğrenme fırsatlarının öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutumların gelişmesine katkı sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gereklidir.
- Bu çalışma diğer eğitim fakültelerinde de yapılmalıdır.

6. KAYNAKLAR

- Alkan, C. (2000). Meslek ve Öğretmenlik Mesleği. İçinde Sönmez, V. (Ed) Öğretmenlik Mesleğine Giriş. s. 191-230. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aşkar, P., Erden, M. (1987). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği. Çağdaş Eğitim, 121(12): 8-11.
- Çakır, Ö., Erkuş, A., Kılıç, F. (2000). Mersin Üniversitesi 1999-2000 Yılı Öğretmenlik Meslek Bilgisi Programının (ÖMBP) Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Mersin Üniversitesi Araştırma Fonu Saymanlığı EF (ÖÇ) 2000-1 Nolu Araştırma Projesi.
- Çapri, B., Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15):33-53.
- Çeliköz, N., Çetin, F. (2004). Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler. Milli Eğitim Dergisi, 162. [Online]: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/162/celikoz-cetin.htm>.
- Çetin, F. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumları. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 58-64.

- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması). Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 28-37.
- Ekici, G. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumları ile Öğrenme Biçimlerinin Değerlendirilmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1):111-132. [Online]: <http://efdergi.yyu.edu.tr>.
- Erden, M. (1995). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, 99-105.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M. T., Güven, K. (2000). Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. Eğitim ve Bilim, 25(116):27-32.
- Karagözoğlu, G. (1987). Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme. Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu. Ankara.
- Karaca, E. (2006). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme Dersine Yönelik Bir Tutum Ölçeği Geliştirme. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı (16):213-230.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 9. Basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, C. (1987). Yüksek Öğretmen Okulunun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri. Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, s.39 Ankara.
- Küçükahmet, L. (1999). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. 2. Basım. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Otacıoğlu, S. G. (2010). Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Deneyimi II Uygulama Dersine İlişkin Tutumları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı, 28. 81-90.
- Önen, A.,S., ve Koçak C. (2011). Öğretmenlik Mesleğinde İlk Adım...Eğitim Bilimine Giriş Dersine Yönelik Öğrenci Tutumlarının Belirlenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.29 (1):59-72.
- Özdemir, S. Yalın, H.İ. (1999). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. 2. Basım. Ankara: Nobel Yayın.
- Özkılıç, R., Bilgin, A. ve Kartal H. (2008). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. İlköğretim- Online, 7(3), 726-737, 2. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Semerci, Ç. (1999). Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği. Eğitim ve Bilim, 23 (111):51-55.

-
- Semerci, N., Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1):137-146.
- Varış, F. (1988). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yapıcı, M. ve Yapıcı, Ş. (2004). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I Dersine İlişkin Görüşleri. İlköğretim-Online, 3(2):54-59.

* * * *